

Vývoj systému sociálních služeb v ČR (návrh možných scénářů)

Jméno autora: Jiří Horecký, B.A. et B.A.(Hons)

ANOTACE

Vývoj systému sociálních služeb v ČR (návrh možných scénářů)

Ústředním tématem teoretické části je sociální politika a sociální stát. Práce popisuje definice základních pojmů, principy, nástroje a aktéry sociální politiky. Obdobně je její poměrná část věnována sociálnímu státu – Welfare State, jeho historii, období vývoje a hlavně jednotlivým východiskům a modelům s akcentem na sociální služby.

Druhá teoretická část práce pojednává o sociálních službách. Popisuje systém sociálních služeb v České republice, jeho historii a jednotlivé etapy vývoje. Relativně významná část práce je věnována současnému systému sociálních služeb v ČR. Systém sociálních služeb je popsán ve všech svých aspektech – financování sociálních služeb, legislativní úprava, kvalita sociálních služeb, typologie sociálních služeb a výčet všech zásadních dokumentů, které sociálních služby přímo či nepřímo ovlivňují.

V praktické části diplomové práce je vytvořeno celkem pět scénářů vývoje sociálních služeb. Jednotlivé proměnné, určující podobu scénářů, jsou zvoleny jako demografické události ve smyslu stárnutí populace, změny podmínek sociálních služeb ve smyslu změn jejich financování a ve smyslu centralizace, resp. decentralizace politických procesů ovlivňující přímo chod, ale i financování těchto služeb.

Před popisem každého ze scénářů je charakterizována konstantní, resp. výchozí hodnota. Scénáře jsou vytvářeny v časovém horizontu 2009 – 2015, resp. 2030.

Klíčová slova: sociální služby, sociální politika, poskytovatelé sociálních služeb, kvalita sociálních služeb, Welfare stát, financování sociálních služeb, principy sociální politiky, aktéři sociálních služeb, pojetí sociální politiky

Obsah:

1.	Úvod	str. 8
2.	Cíle práce a metodický přístup	str. 8
2.1.	Metodika	str. 9
2.1.1.	Scénáře	str. 9
2.1.2.	Předpovědi génia, intuice, vize	str. 10
3.	Sociální politika	str. 10
3.1.	Širší a užší vymezení sociální politiky	str. 12
3.2.	Aktéři sociální politiky	str. 13
3.2.1.	Objekty sociální politiky	str. 13
3.2.2.	Subjekty sociální politiky	str. 13
3.3.	Základní principy sociální politiky	str. 14
3.3.1.	Princip solidarity	str. 15
3.3.2.	Princip spravedlnosti	str. 16
3.3.3.	Princip subsidiarity	str. 17
3.3.4.	Princip participace	str. 17
3.4.	Nástroje sociální politiky	str. 17
4.	Welfare State/sociální stát	str. 18
4.1.	Vznik pojmu sociální stát – Welfare State	str. 18
4.2.	Význam pojmu sociální stát	str. 18
4.2.1.	Základní linie systémů Welfare	str. 20
4.2.1.1.	Liberální státy Welfare (Velká Británie, USA, Austrálie, Nový Zéland, Irsko)..	str. 20
4.2.1.2.	Konzervativní státy Welfare (Francie, Itálie, Německo, Nizozemí)	str. 22
4.2.1.3.	Sociálně demokratický model (Švédsko, Norsko, Dánsko, Nizozemí)	str. 24
4.2.1.4.	Rudimentární (středomořský) model (Španělsko, Itálie, Portugalsko, Řecko) ...	str. 26
4.3.	Český sociální stát	str. 28
5.	Sociální služby v ČR	str. 28
5.1.	Charakteristika sociálních služeb	str. 28
5.2.	Historie sociálních služeb	str. 30
5.2.1.	Sociální služby v letech 1990 – 2007.....	str. 30
5.2.2.	Sociální služby po roce 2007	str. 32
5.3.	Typologie sociálních služeb	str. 32
5.3.1.	Definice, podmínky a předpoklady sociálních služeb	str. 33
5.3.2.	Národní dokumenty týkající se sociálních služeb	str. 35
5.3.2.1.	Bílá kniha v sociálních službách	str. 35
5.3.2.2.	Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 – 2012	str. 35
5.3.2.3.	Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb	str. 36
5.4.	Legislativa sociálních služeb	str. 37
5.4.1.	Legislativa před r. 2007	str. 37
5.4.2.	Legislativa po r. 2006	str. 38
5.4.3.	Zákon o sociálních službách	str. 38
5.5.	Financování sociálních služeb	str. 40
5.5.1.	Financování sociálních služeb před r. 2007	str. 40
5.5.2.	Financování sociálních služeb po r. 2006	str. 41
5.5.3.	Dotace ze státního rozpočtu	str. 42
5.5.4.	Úhrada za sociální služby	str. 43
5.5.5.	Příspěvek na péči	str. 43
5.6.	Kvalita sociálních služeb	str. 46
5.6.1.	Standardy kvality sociálních služeb	str. 47
5.6.1.1.	Druhové standardy sociálních služeb	str. 48

6.	Scénáře budoucího vývoje	str. 48
6.1.	Popis současného stavu	str. 49
6.1.1.	Popis všeobecných podmínek	str. 49
6.1.2.	Popis současné situace z pohledu demografických událostí	str. 50
6.1.3.	Popis současné situace z pohledu demografických událostí	str. 50
6.1.4.	Popis současné situace z pohledu politických rozhodnutí	str. 51
6.1.5.	Definice konstantních hodnot, implicitní předpoklad	str. 52
6.2.	Scénář č. 1	str. 52
6.2.1.	Základní premisa.....	str. 52
6.2.2.	Základní proměnná – stárnutí populace	str. 53
6.2.2.1.	Rozšiřující popis základní proměnné	str. 53
6.2.3.	Scénář č. 1	str. 56
6.3.	Scénář č. 2	str. 58
6.3.1.	Výchozí konstanta	str. 58
6.3.2.	Scénář č. 2a – základní premisa	str. 59
6.3.3.	Základní proměnné	str. 60
6.3.4.	Scénář č. 2a – zachování současné výše subvence sociálních služeb	str. 60
6.3.5.	Scénář č. 2b – základní premisa	str. 61
6.3.6.	Scénář č. 2b - meziroční nárůst subvence sociálních služeb o 10%	str. 62
6.4.	Scénář č. 3	str. 63
6.4.1.	Výchozí konstanta	str. 63
6.4.1.1.	Deskripce variant centralizace a decentralizace financování sociálních služeb. str.	64
6.4.2.	Scénář 3a – základní premisa	str. 66
6.4.3.	Základní proměnné	str. 66
6.4.4.	Scénář 3a – centralizace řízení sociálních služeb	str. 66
6.4.5.	Scénář 3b – základní premisa	str. 68
6.4.6.	Scénář 3b – decentralizace řízení sociálních služeb	str. 68
7.	Závěr	str. 70
8.	Zdroje	str. 72

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1	Sociální typy a jejich koncepce
Tabulka č. 2	Finanční prostředky na sociální služby
Tabulka č. 3	Varianta I. – hodnocení decentralizace
Tabulka č. 4	Varianta 0
Tabulka č. 5	Přehled scénářů vývoje, hodnocení autora

Seznam grafů:

Graf 1	- Prognóza vývoje počtu obyvatel ČR do roku 2050, zdroj ČSÚ
Graf 2	- Prognóza vývoje počtu obyvatel ČR starších 65ti let do roku 2050, zdroj ČSÚ

Seznam příloh:

Příloha č. 1	– Typologie služeb, zdroj zákon č. 108/2006 Sb. v platném znění
Příloha č. 2	– Standardy kvality sociálních služeb, zdroj vyhláška č. 505/2006 Sb. v platném znění